

2. Komentář k instrukci Dignitas connubii (pokračování)

PŘELOŽIL: MGR. ŠTĚPÁN ŠTASTNÍK
advokát DCS v Brně

Titulus II**DE TRIBUNALIBUS****Stať II.****soudy****Caput I**

DE POTESTATE IUDICIALI IN GENERE
ET DE TRIBUNALIBUS

Kapitola I.

SOUDNÍ MOC OBECNĚ
A SOUDY

Čl. 22**Soud prvního stupně**

§ 1. In unaquaque dioecesi iudex primae instantiae pro causis nullitatis matrimonii iure expresse non exceptis est Episcopus dioecesanus, qui iudicalem potestatem exercere potest per se ipse vel per alios, ad normam iuris (cf. can. 1419, § 1).

§ 1. V každé diecézi je pro záležitosti neplatnosti manželství, které nejsou právem výslovně vyňaty, soudcem prvního stupně diecézní biskup, který může soudní moc vykonávat buď sám osobně, nebo prostřednictvím jiných, podle právních předpisů (srov. kán. 1419, § 1).

§ 2. Expediit tamen, nisi speciales causae id exigant, ne ipse id per se faciat.

§ 2. Přesto je vhodné, aby ji nevykonával osobně, pokud pro to nejsou zvláštní důvody.

§ 3. Ideo omnes Episcopi pro sua dioecesi constituere debent tribunal dioecesanum.

§ 3. Proto musí všichni biskupové zřídit pro svoji diecézi diecézní soud.

1. Biskupovi přísluší v jeho diecézi veškerá řádná, samostatná a nezprostředkovaná moc, která je zapotřebí k vykonávání jeho pastýřského úřadu (srov. CD čl. 8a a kán. 381, § 1 CIC), tedy také moc soudní. Tato moc je s výhradou, že si papež nebo jiné autority nerezervovaly jednotlivé úkoly.

2. Soudní moc diecéznímu biskupovi podle církevní ústavy přísluší jen pro první stupeň. Odvolání proti prvostupňovému rozsudku směřuje vždy k vyšší autoritě.

Diecézní biskup může vykonávat svoji soudní moc sám (§ 2, k tomu bod 7), přesto zákonodárce očekává, že ustanoví diecézní soud (§ 3), tj. že jmenuje soudního vikáře a diecézní soudce (→ čl. 38 a 43). S ohledem na skutečnost, že podle čl. 30, § 1 smějí být manželské záležitosti rozhodovány jen senátem z alespoň tří soudců – s výjimkami v čl. 30, § 3 a čl. 295 – a biskup sám tomuto předpisu nepostačuje, vyplývá přísná právní povinnost jmenovat přinejmenším dva další soudce.

Odlišně od § 3 může diecézní biskup také nechat svoje soudní zplnomocnění vykonávat interdiecézním soudem podle čl. 23.

3. Ustanovení soudních vikářů a diecézních soudců neruší zplnomocnění biskupa, aby soudcovsky rozhodoval sám. Ustanovení soudci se však ve své soudcovské činnosti těší nezávislosti na pokynech biskupa (srov. čl. 41, § 2). Ustanovení soudu pro záležitost podle čl. 48, § 1 je zavazující; diecézní biskup si může sobě rezervovat záležitost jen předtím.

4. Jurisdikci diecézního biskupa jsou odebrány všechny záležitosti, pro něž je odůvodněna výlučná příslušnost podle čl. 9.
5. Biskup je také vedoucím soudní správy u svého soudu, má *potestas circa suum tribunal*, jak to nazývá čl. 26. Tím jsou označena zplnomocnění, která jsou zapotřebí k úpravě vnějšího chodu soudního rozhodování, jako je jmenování soudního personálu, rozhodování o odchylkách od *turnu*, disciplinární dohled nad soudci a ostatními pracovníky, připouštění advokátů atd.
6. Podle kán. 381, § 2 CIC jsou diecéznímu biskupovi – to je osobě vedoucího část církve, nikoliv okruhu osob označených jako *ordinarius loci* (srov. kán. 134 CIC) – postaveni právně naroveň ti veřejní činitelé, kteří jsou v čele jiných společností než diecézí podle kán. 368 CIC, tedy teritoriálních prelatur a teritoriálních opatství, apoštolských vikariátů, prefektur a administratur. Jejich vedoucím přísluší soudní moc pro jejich dílčí společenství božího lidu.
7. Nad normování CIC říká instrukce, že se biskupovi radí, aby soudnictví sám nevykonával, pokud to nevyžadují zvláštní případy. Doopravdy může ve vnímání věřících pastorační úloha biskupa navádět k pnutí s řádným soudnictvím v záležitostech neplatnosti manželství. Projednávání soudních záležitostí neplatnosti manželství biskupem samým má tedy zůstat výjimkou.

Čl. 23

Interdiecézní soud

§ 1. *Plures autem dioecesiani Episcopi, probante Sede Apostolica, possunt concordēs in locum tribunalium dioecesanorum de quibus in cann. 1419-1421, unicum constituere pro suis dioecibus tribunal primae instantiae ad normam can. 1423.* § 1. Jinak se schválením Apoštolského stolce se může více diecézních biskupů dohodnout zřídit, namísto diecézních soudů jmenovaných v kánn. 1491-1421, pro své diecéze společný jediný soud prvního stupně podle kán. 1423.

§ 2. *Quo in casu in propria dioecesi Episcopus potest sectionem instructo-riam instituere cum uno vel pluribus auditoribus et notario, ad probationes colligendas et actus notificandos.* § 2. V tom případě může diecézní biskup ve své diecézi zřídit vyšetřovací sekci s jedním nebo více auditory a notářem, ke shromažďování důkazů a oznamování aktů.

1. Interdiecézní soudy jsou takové, které přejímají pro více diecézí funkci, které by měly jednotlivé diecézní soudy podle čl. 22 (kán. 1419) a při použití kompetenčních pravidel pro manželská řízení podle čl. 10, čl. 15-18 (kánn. 1407, 1673 a 1415). Článek neuvádí, podle kterých hledisek se může řídit sdružování. Literatura jmenuje kritéria místní (region, provincie) a personální (kulturní, lingvistická, národnostní). Zpravidla jsou diecéze a části božího lidu, s nimiž je jednáno shodně (kán. 386), definovány teritoriálně (kán. 372, § 1), proto pro ně přichází v úvahu jen teritoriální princip sdružování. Personální hlediska jsou použitelná jen tehdy, pokud chtějí spojit své soudy osobní diecéze podle kán. 372, § 2.
2. Podle kán. 1423, § 2 je zúčastněným biskupům dovoleno strukturovat kompetence interdiecézního soudu shodně s kompetencemi diecézního soudu nebo je ohraničit na určité druhy záležitostí, procesních předmětů. V instrukci je řeč jen o zřízení interdiecézních soudů pro manželské záležitosti; otázka, zda mají tyto soudy mít také jinou příslušnost, se výslovně netematizuje. Není-li to ten případ, je třeba zachovat čl. 9, § 1, ^o2.

Je-li interdiecézní soud zřízen jen pro záležitosti neplatnosti manželství, zůstávají zachovány všechny ostatní kompetence diecézním soudům. Příslušnému diecéznímu biskupovi je dovoleno dát pracovníky vlastního diecézního soudu také k dispozici pro interdiecézní soud, nemůže je tam však vzít sám do služby. K tomu podle čl. 34, § 1 naopak dojde skrze *coetus* zúčastněných biskupů nebo biskupskou konferenci.

3. Soudcovská moc biskupa nad svojí diecézí je božského práva (→ kán. 381, § 1). Nemůže mu být odňata – papež si může nanejvýš případy přisvojit na základě své nejvyšší moci, → čl. 8, § 1 – , nemůže ji však také dát z ruky.

Z tohoto pohledu je třeba interdiecéznímu soudu rozumět jako zřízení, v němž úřadující soudci vykonávají své soudnictví jako *exercitium potestatis iudicialis* příslušného diecézního biskupa *per alios*. Stejně jako neberou soudci diecézního soudu biskupovi jeho soudcovskou moc, tak také zůstává při ustanovení interdiecézního soudu nedotčeno právo biskupa podle kán. 1420, § 2 vyhradit si záležitosti k vlastnímu posouzení.

4. Podle § 1 (kán. 1423) je zřízení společného soudu věcí zúčastněných biskupů. Není k tomu zapotřebí žádná iniciativa Svatého Stolce.

Zřizovací akt potřebuje schválení Apoštolskou Signaturou, a sice jako úřadu dohledu nad soudy (→ čl. 124, ^o4 *Pastor bonus* a kán. 1445, § 3).

Zřizovací usnesení musí být jednomyslné, neboť „*quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari*“ (Regula Iuris 29 in VI°, srov. kán. 119, ^o3). Signatuře přitom přísluší napomáhat a schvalovat zřízení takových soudů.

Takto došlo po vzniku Ostravsko-opavské diecéze, oddělením části území Olomoucké arcidiecéze, skrze *Decretum de erectione in civitate Olomucensi Tribunal Interdioecesanum primae instantiae pro Archidioecesi Olomucensi et pro dioecesi Ostraviensi – Opaviensi* vystaveným 21. května 1997 oběma biskupy, který byl poté schválen dekretem Apoštolské Signatury Prot. N. 4042/97 SAT ze dne 24. července 1997, ke zřízení Interdiecézního soudu v Olomouci příslušného pro všechny soudní věci v prvním stupni, jehož biskupem moderátorem byl určen olomoucký arcibiskup.

5. Pokyn § 2, aby biskupové, kteří předali své manželské záležitosti interdiecéznímu soudu, mohli zřídit ve své diecézi oddělení pro vyšetřování, je blízký praxi. Takové oddělení vytváří možnost provádět výslechy jinak konané v sídle soudu blíže bydliště stran a svědků, aniž by přitom utrpěla kvalita. Je lehčí přichystat zde vyškolené pracovníky, především pokud diecéznímu soudu zůstala zachována ostatní příslušnost.

Čl. 24

Moderátor soudu

§ 1. Quod si tribunal dioecesanum vel interdioecesanum constitui omnino nequeat, Episcopus dioecesanus a Signatura Apostolica prorogationem competentiae pro tribunali vicino, de consensu huius tribunalis Episcopi Moderatoris, petat.

§ 1. Jestliže nelze vůbec zřídit diecézní nebo interdiecézní soud, potom má diecézní biskup vyžádat od Apoštolské signatury rozšíření pravomocí pro místně blízký soud, se souhlasem jeho biskupa moderátora.

§ 2. Episcopus Moderator intellegitur Episcopus dioecesanus quoad tribunal dioecesanum; Episcopus vero designatus, de quo in art. 26, quoad tribunal interdioecesanum.

§ 2. Biskupem moderátorem se vůči diecéznímu soudu rozumí diecézní biskup; pokud jde o interdiecézní soud, biskup jmenovaný podle čl. 26.

1. § 1 počítá s možností, že v diecézi nemůže být zřízen žádný soud a také není možná účast na interdiecézním soudu. Ani v tomto případě se biskup nemůže zříci soudu, naopak má požádat Apoštolskou Signaturu, která pro záležitosti neplatnosti manželství, které napadnou v příslušnosti jeho diecéze, pověří jiný soud. Tento soud je sousedící, tj. soud sousedící diecéze nebo takové, která má soud jako nejbližší. Signatura požádá biskupa moderátora tohoto soudu o souhlas.
2. Pojem biskup moderátor je v instrukci nový. Míjí osobu, která vykonává úkoly soudní správy u příslušného soudu:
  - u diecézního soudu jde o diecézního biskupa;
  - u inerdiecézního soudu, ustanoveného podle čl. 25, ^o3, jde o biskupa jmenovaného *coetem* biskupů;
  - u soudu druhého stupně, který je podle čl. 25, ^o4 zřízen biskupskou konferencí, jde o biskupa jmenovaného biskupskou konferencí.

Čl. 25

Soudy druhého stupně

Quod attinet ad tribunalia secundae instantiae, salvo art. 27 et salvis indultis a Sede Apostolica concessis:

Pokud jde o soudy druhého stupně, platí při zachování čl. 27 a indultů poskytnutých Apoštolským stolicem:

1° a tribunali Episcopi suffraganei appellatur ad tribunal Metropolitae, salvis praescriptis nn. 3-4 (cf. can. 1438, n. 1);

1° od soudu sufragánního biskupa je odvolání k soudu metropolitě, při zachování předpisů č. 3-4 (srov. kán. 1438, n. 1);

2° in causis in prima instantia pertractatis coram Metropolita fit appellatio ad tribunal quod ipse, probante Sede Apostolica, stabiliter designaverit (can. 1438, n. 2);

2° v záležitostech projednávaných v prvním stupni u soudu metropolitě je odvolání k soudu, který se schválením Apoštolského stolce natrvalo určil metropolita (kán. 1438, n. 2);

3° si unicum tribunal primae instantiae pro pluribus dioecibus, ad normam art. 23, constitutum sit, Episcoporum conferentia debet tribunal secundae instantiae, probante Sede Apostolica, constituere, nisi dioecesis sint omnes eiusdem archidioecesis suffraganeae (cf. can. 1439, § 1);

3° je-li některý soud zřízen podle čl. 23 jako jediný soud prvního stupně pro více diecézí, je se souhlasem Apoštolského stolce biskupská konference povinna zřídit soud druhého stupně, pokud ony diecéze nejsou sufragánní vůči stejné arcidiecézi (srov. kán. 1439, § 1);

4° Episcoporum conferentia potest, probante Sede Apostolica, unum vel plura tribunalia secundae instantiae constituere, etiam praeter casus de quibus in n. 3 (cf. can. 1439, § 2).

4° biskupská konference může se souhlasem Apoštolského stolce zřídit jeden nebo více soudů druhého stupně, i mimo případy, o nichž v n. 3 (srov. kán. 1439, § 2).

1. Uvozující věta jmenuje výhrady, pod nimiž stojí následující odstavce o soudních příslušnostech ve druhém stupni: Soudy uvedené v odstavci 1 jsou příslušné k přijetí odvolání je tehdy, pokud nebylo odvolání předloženo Římské Rotě podle čl. 27, § 1. V takovém případě neodůvodňuje odvolání k soudu uvedenému v čl. 25, ať už je předloženo toutéž osobou (strana, obhájce svazku, ochránce spravedlnosti) nebo jinou, žádnou soudcovskou moc tohoto soudu. Blíže → čl. 28. Následující pravidla pozbyla účinnosti také indulty Apoštolského Stolce, ať

zřízením Španělské Roty v Madridu (Motu Proprio z 7. dubna 1947, AAS 39 [1947] 156-163) nebo Primaciálního soudu v Ostrihomi.

Historicky je možno připomenout také fakultu Prot. N. 9419/50 udělenou dne 31. prosince 1950 jménem papeže Pia XII. Jí bylo na žádost olomouckého arcibiskupa, z důvodu přerušení pravidelného styku s Apoštolským stolcem, uděleno právo zřídit s právem subdelegace třetí soudní instanci pro všechny diecéze tehdejšího Československa. Na základě toho fungoval Metropolitní soud v Olomouci do roku 1990 jako soud třetího stupně.

2. Kán. 1440 hovoří o *competentia ratione gradus*, čímž jsou všechna kritéria příslušnosti čl. 10 a 15-18 nevýznamná. Nebyl-li prvostupňový soud absolutně nepřislušný, je provedením procesu u něj určena skutková událost pro soud druhého stupně. Je tedy nevýznamné, zda snad byl soud prvního stupně (relativně) nepřislušný. Proto se nemůže předložit odvolání od (relativně) nepřislušného soudu k soudu, který představuje druhý stupeň pro soud vlastně příslušný.
3. Podle čl. 25 platí pro procesy neplatnosti manželství:
  - proti rozsudku diecézního soudu, který patří do svazku s metropolí, je třeba předložit podle ^o 1 odvolání k soudu metropole.
  - proti rozsudku, který vynesl v prvním stupni soud metropole, je třeba odvolání předložit odvolání k diecéznímu soudu, který k tomu určil arcibiskup s aprobačí Apoštolského Stolce, zde Apoštolské Signatury jako úřadu soudního dohledu (→ čl. 124, ^o4 *Pastor bonus*, kán. 1445, § 3).
  - proti rozsudku interdiecézního soudu (podle čl. 23) je třeba odvolání předložit k soudu metropole, pokud všechny diecéze zúčastněné na interdiecézním soudu náleží k témuž metropolitnímu svazku, jinak k interdiecéznímu soudu druhého stupně zřízeného biskupskou konferencí podle ^o3.
  - pokud biskupská konference zřídila podle ^o4 jeden nebo více soudů druhého stupně určuje se ze zřizovacího dekretu, pro které soudy I. stupně jsou druhostupňově příslušné. Ani v kán. 1439, § 2, ani v čl. 25, ^o4 není znatelné, zda takové soudy mohou nahradit instanční postup k metropoli naznačený v čl. 25, ^o1.

Čl. 26

Nositel soudní správy

Episcoporum coetus quoad tribunal de quo in art. 23, et Episcoporum conferentia quoad tribunalia de quibus in art. 25, nn. 3-4, vel Episcopus ab eisdem designatus, omnes habent potestates, quae Episcopo dioecesano competunt circa suum tribunal (cf. cann. 1423, § 1; 1439, § 3).

Všetchna práva, která má diecézní biskup vůči svému soudu, má vůči soudu uvedenému v čl. 23 shromáždění biskupů a vůči soudu uvedenému v čl. 25, nn. 3-4, biskupská konference, nebo jimi jmenovaný biskup (srov. kán. 1423; 1439, § 3).

1. Od soudcovské moci, kterou má každý diecézní biskup mocí svého úřadu (srov. čl. 22) a kterou nechá vykonávat zpravidla diecézním soudem nebo interdiecézním soudem, je třeba odlišovat úkol soudní správy. Ten je delegovatelný, může být také přenesen na jiné funkcionáře tak, aby si ji biskup nemohl jako soudcovskou moc v jednotlivém případě vztáhnout k sobě.
2. Při zřízení interdiecézního soudu dávají zúčastnění biskupové své zplnomocnění *circa suum tribunalis*, tedy ze svého dosavadního diecézního soudu ke *coetu* biskupů nebo jimi jmenovanému biskupu moderátorovi (pojem v čl. 24, § 2). Poněvadž nemohou odevzdat svou soudcovskou moc (→ výše čl. 24 bod 3),

vztahuje se pravidlo čl. 26 na soudně správní úkol biskupa. Všechna disciplinární zplnomocnění, zvláště ustanovování soudců a ostatních soudních úředníků, ale také připouštění advokátů podle čl. 105, § 1 nebo převzetí zprávy podle čl. 85, § 1, přechází na toho/ty pověřené funkcionáře.

3. Vycházejí z toho principu čl. 26 stanoví, komu přísluší úkol soudní správy na jednotlivých soudech. Nositelem soudní správy je:
  - na diecézním soudě diecézní biskup;
  - na interdiecézním soudě podle čl. 23 *coetus* zúčastněných biskupů nebo jeden jimi jmenovaný biskup, který potom nosí označení biskup moderátor (*Episcopus moderator*, čl. 24, § 2);
  - na interdiecézním soudu druhého stupně, zřízeného biskupskou konferencí podle čl. 25, °3 nebo 4, biskupská konference nebo jí jmenovaný biskup, který rovněž nosí označení biskup moderátor.
4. Rozhodnutí, zda bude soudní dohled vykonáván biskupem moderátorem nebo skrze *coetus episcoporum*, musí být vyneseno ve zřizovacím usnesení jednomyslně biskupy ohledně tohoto soudu zřízeného biskupskou konferencí.

Je-li biskup ustanoven biskupem moderátorem, nemusí být lokalizován stejně jako biskup, v jehož diecézi je naddiecézní soud.

Čl. 27

Římská rota

§ 1. Rota Romana est tribunal appellationis secundae instantiae concurrens cum tribunalibus de quibus in art. 25; ideo omnes causae a quolibet tribunali in prima instantia iudicatae possunt ad Rotam Romanam per legitimam appellationem deferri (cf. can. 1444, § 1, n. 1; Pastor bonus, art. 128, n. 1).

§ 1. Římská rota je odvolací soud ve druhém stupni vedle soudů uvedených v čl. 25; proto mohou být všechny záležitosti rozhodnuté u každého soudu prvního stupně přivedeny zákonným odvoláním Římské rotě (srov. kán. 1444, § 1, n. 1; *Pastor bonus*, čl. 128, n. 1).

§ 2. Salvis legibus particularibus a Sede Apostolica latis vel indultis ab eadem concessis, Rota Romana est unicum appellationis tribunal tertiae et ulterioris instantiae (cf. can. 1444, § 1, n. 2; Pastor bonus, art. 128, n. 2).

§ 2. Při zachování partikulárních zákonů vydaných Apoštolským stolcem nebo jím poskytnutých indultů je Římská rota jediným odvolacím soudem ve třetím a dalším stupni (srov. kán. 1444, § 1, n. 2; *Pastor bonus*, čl. 128, n. 2).

1. Římská Rota je vedle soudů jmenovaných v čl. 25 příslušná k přijetí odvolání proti prvostupňovým rozsudkům diecézních soudů, dále pro další odvolání proti odvolacím rozsudkům jmenovaných soudů. Tím zpravidla tvoří pro diecézní soudy třetí stupeň.
2. Římská Rota je podle čl. 128, °1 *Pastor bonus* řádným soudem druhého stupně povolána pro ty případy, které byly prvostupňově rozhodnuty řádnými soudy, tj. diecézními, metropolitními a interdiecézními, a to tehdy, pokud bylo podle čl. 27 předloženo odvolání Římské Rotě a nikoliv k soudu volitelnému podle čl. 25.
3. Podle čl. 128, °2 *Pastor bonus* je Římská Rota příslušná jako řádný soud ve třetím stupni, pokud se druhostupňové rozsudky vynesené jí nebo jinými soudy nestaly pravomocnými a řízení pokračuje dalším odvoláním. To je v záležitostech neplatnosti manželství případ, kdy se rozsudky předchozích stupňů navzájem odchyľují (vykonatelnost rozhodnutí o neplatnosti manželství jen při potvrzení vyšším stupněm, → čl. 301, § 1).

4. Rota může být také činná ve vyšších stupních, neboť čl. 268, § 1 v záležitostech neplatnosti manželství dovoluje uvést v odvolacím řízení nové žalobní důvody jako prvostupňové, čímž se instanční postup pro tento nový žalobní důvod posune o jeden stupeň.
5. Pokud je apelováno oběma stranami k různým odvolacím soudům, má Rota prerogativu příslušnosti (→ čl. 283).

Čl. 28**Suspense soudcovské moci**

Praeter legitimam appellationem ad Rotam Romanam ad normam art. 27, provocatio ad Sedem Apostolicam interposita non suspendit exercitium iurisdictionis in iudice qui causam iam cognoscere coepit; quique idcirco poterit iudicium prosequi usque ad definitivam sententiam, nisi Sedes Apostolica iudici significaverit se causam advocasse (cf. can. 1417, § 2).

Mimo zákonné odvolání k Římské Rotě podle čl. 27 nepozastavuje odvolání podané Apoštolskému stolci výkon pravomoci soudce, který již začal záležitost projednávat; ten může proto pokračovat v soudním řízení až do konečného rozsudku, dokud Apoštolský stolec soudci neoznámil, že věc převzal (srov. kán. 1417, § 2).

1. Základní pravidlo čl. 28 zní: Odvolání k Apoštolskému Stolci v záležitosti neplatnosti manželství nechává již zahájené projednávání této záležitosti u nižšího soudu nedotčeno. Soudce tedy může ve svém řízení pokračovat, dokud Apoštolský Stolec případně záležitost nevztáhnul k sobě a jemu to nesdělil. Nestane-li se to, může soudce účinně vynést rozsudek, který není odvoláním k Apoštolskému Stolci oslaben.
2. Výjimka z tohoto pravidla zní, že odvolání k Římské Rotě podle čl. 27 však soudcovskou moc jiného soudce velmi dobře vysazuje. Tím by mělo být míněno, že odvolání předložené Římské Rotě vylučuje, aby mohl jiný soud v téže záležitosti získat jurisdikci. Pravidlo jmenované v čl. 283, § 2, že při předložení odvolání stranami různým soudům záležitost projedná Římská Rota, stojí pod výhradou čl. 18, podle něhož k tomu dochází podle dřívějšího předvolání nežalující strany. Nikde není předpokládáno, že by odvolání k Římské Rotě mohlo vést k ukončení již dané jurisdikce jiného soudce. Blíže → čl. 283.

Čl. 29**Úřední pomoc**

§ 1. Quodlibet tribunal ius habet in auxilium vocandi aliud tribunal ad causam instruendam vel ad actus intimandos (can. 1418).

§ 1. Každý soud má právo vyžadovat pomoc u jiného soudu při projednávání záležitosti nebo oznamování aktů (kán. 1418).

§ 2. Si casus ferat, litterae rogatoriae mitti possunt ad Episcopum dioecesanum ut ipse provideat.

§ 2. V případě nutnosti může být žádost o pomoc směřována diecéznímu biskupovi, aby se o její vyřízení postaral.

1. Každý soud má právo přenést jiným soudům úkoly v průběhu vyšetřování nebo je požádat o doručení soudních písemností. Tomu odpovídá povinnost dotčených soudů, jak to považovala Komise pro reformu Kodexu za dostatečně jasně čitelné z textu kánonu (srov. Kom. X [1978] 228) a v literatuře obecně reprezentováno.
2. Úřední pomoc je tu vždy, pokud je přeneseno soudní jednání k provedení jinému soudu. Přenesení není možné neomezeně. Právo na soudní rozhodnutí není

delegovatelné, jak vyplývá z kán. 135, § 3: Soudcovská moc může být delegována jen pro přípravu dekretů a rozsudků, nikoliv pro samotné rozhodnutí.

3. Úřední pomoc proto přichází v úvahu, jak přibližuje již formulace kán. 1418, především v procesním stádiu vyšetřování. Jak dalece jsou přiblíženy doručení písemností, by mělo záviset na příslušných místních poměrech. Ve starém Kodexu měla tato možnost daleko větší význam, neboť tam bylo předvídáno doručování soudním sluhou (např. kán. 1717 CIC/1917).
4. Pro případ, že žádost o úřední pomoc jiného soudu zůstane bezúspěšná, předvídá § 2, že diecézní biskup požádá písemně o opatření. To má smysl, jen pokud je diecézní biskup současně biskupem moderátorem ve smyslu čl. 24, § 2 a čl. 26, neboť jinak nevykonává nad soudem dohled. Potom je třeba se obrátit na biskupa moderátora.

Čl. 30

Senát

§ 1. Reprobata contraria consuetudine, causae nullitatis matrimonii tribunali collegiali trium iudicum reservantur, salvis artt. 295, 299 (cf. can. 1425, § 1).

§ 1. Záležitosti neplatnosti manželství jsou, při zachování čl. 295, čl. 299, vyhrazeny senátu ze tří soudců – opačný obyčej se neschvaluje (srov. kán. 1425, § 1).

§ 2. Episcopus Moderator causas difficiliore vel maioris momenti committere potest iudicio quinque iudicum (cf. can. 1425, § 2).

§ 2. Biskup moderátor může svěřit obtížnější nebo důležitější záležitosti senátu z pěti soudců (srov. kán. 1425, § 2).

§ 3. In primo iudicii gradu, si forte collegium constitui nequeat, Episcoporum conferentia, quamdiu huiusmodi impossibilitas perduret, permittere potest ut Episcopus Moderator causas unico iudici clerico committat, qui, ubi fieri possit, assessorem et auditorem sibi asciscat; eidem iudici unico, nisi aliud constet, ea competunt quae collegio, praesidi vel ponenti tribuuntur (cf. can. 1425,

§ 3. Jestliže u soudu prvního stupně nelze ustanovit senát, může biskupská konference dovolit, aby pokud tato nemožnost trvá, svěřil biskup moderátor záležitost jedinému soudci z řad duchovních, který si dle možnosti přibere přisedícího a auditora; jestliže není stanoveno jinak, tomuto samosoudci přísluší také vše to, co bylo přeneseno na senát, předsedu a zpravodaje (srov. kán. 1425, § 4).

§ 4). § 4. Tribunal secundae instantiae eodem modo quo tribunal primae instantiae constituatur; idem vero tribunal ad validitatem semper collegiale esse debet (cf. cann. 1441; 1622, n. 1).

§ 4. Soud druhého stupně musí být vytvořen stejným způsobem jako soud prvního stupně, tento soud ale musí být pro platnost vždy senátem (srov. kán. 1441; 1622, 1°).

1. § 1 stanoví, že záležitosti neplatnosti manželství jsou projednávány senátem. Výjimky platí podle čl. 295 a čl. 299 v obou stupních listinného řízení. Jedna výjimka je předvídána také v čl. 30, § 3.

Prohřešek proti nařízení § 1 vede podle čl. 272, °1 k odstranitelné neplatnosti rozsudku. Blíže → tam.

2. Biskup moderátor (pojem v čl. 26) může v záležitostech neplatnosti manželství ustavit senát z pěti soudců, pokud záležitost pokládá za těžká nebo významnou. Rozhodnutí o tom záleží na jeho uvážení.

3. § 3 váže možnost přidělit záležitost neplatnosti manželství samosoudci na to, že vytvoření senátu musí být nemožné. Dalším předpokladem, aby biskup moderátor mohl provést takové přidělení, je zásadní rozhodnutí biskupské konference.
Vytvoření senátu je nemožné, jen pokud k němu nemůže dojít ani příbráním laika, k čemuž dává možnost čl. 43, § 2 po odpovídajícím usnesení biskupské konference.
4. Samosoudce povoláný podle § 3 má podle možnosti příbrat přisedícího a auditora. To může být míněno tak, že také ten druhý má fungovat jako přisedící (→ čl. 52). K pojmu auditor → čl. 50.
5. Samosoudce má plnit všechny úkoly, které jinak přísluší nositelům různých funkcí v senátu a které jsou vypsány v čl. 45 a čl. 46.
6. Pokyn, aby byl odvolací soud složen stejným způsobem jak prvostupňový, je míněn především pro případ, že by mohlo být dodrženo pravidlo § 1. V případě samosoudce podle § 3 musí být obsazení odvolacího soudu odlišné: Senát alespoň ze tří soudců je předepsán k platnosti. Upozornění na kán. 1622, ^{o1} (srov. čl. 272, ^{o1}) objasňuje, že se jedná o napravitelnou neplatnost rozsudku.

Čl. 31

Sborové jednání

Cum tribunal collegialiter procedere debet, per maiorem suffragiorum partem decisiones ferre tenetur (cf. can. 1426, § 1). Jestliže soud musí postupovat sborově, potom musí vynést rozsudek většinou hlasů (srov. kán. 1426, § 1).

1. Pokud senátu jako takovému přísluší v řízení úkoly – část řízení vyřizuje sám předseda nebo zpravodaj, jiná část řízení je předána auditorovi – musí je provádět sborově. Ve smyslu kán. 119, ^{o2} to znamená: Senát musí vytvořit společnou vůli diskutováním záležitosti a odhlasováním, při němž rozhoduje většina hlasů. S ohledem na to, že zákonem není nařízeno nic jiného, není diferencování váhy hlasů. Bližší údaje o postupu při vynášení rozsudku → čl. 248.

Pojem „collegialiter“ nesmí být nahlížen jako údaj o stylu vztahu. Spíše jde o právní pojem, který se dovolává slov „kolegium“ a „kolegiální“ – „sborové“.

2. Úkoly senátu vypočítává instrukce v čl. 45.

Čl. 32

Soudcovská moc

§ 1. Potestas iudicialis, qua gaudent iudices aut collegia iudicialia, exercenda est modo iure praescripto, et delegari nequit, nisi ad actus cuius decreti aut sententiae preparatorios perficiendos (can. 135, § 3). § 1. Soudní moc, kterou mají soudci a senáty, se musí vykonávat způsobem stanoveným v právu a nemůže jí být pověřena žádná osoba, s výjimkou přípravného jednání pro dekret nebo rozsudek (kán. 135, § 3).

§ 2. Potestas iudicialis in proprio territorio exercenda est, salvo art. 85. § 2. Soudní moc musí být vykonávána ve vlastním území, při zachování čl. 85.

1. § 1 rozlišuje dva druhy soudcovské moci, a to:
  - zplnomocnění k vedení procesu;

- zplnomocnění k rozhodnutí záležitosti.

Zatímco si může soudce jiné osoby, které nepatří k senátu, vzít k obslužení ohledně procesních jednání k přípravě jeho rozhodnutí – zde jsou na mysli v první řadě výslechy stran a svědků, které mohou být svěřeny auditorovi (→ čl. 50) – nemůže delegovat vynesení rozsudku a také vydávání dekretů. Ta dalece není jeho soudcovská moc přenositelná.

- § 2 stanoví základní pravidlo, aby byla soudcovská moc vykonávána ve vlastním teritoriu, tj. v oblasti diecéze, pro niž soudce vykonává svůj úřad. To je u diecézního soudu odpovídající biskupství, u interdiecézních soudů oblast všech biskupství, jejichž manželské soudnictví je vykonáváno na tomto soudě. Čl. 85 dělá výjimky z pravidla § 2, které jsou nezbytné k efektivnímu soudnictví.

Pokračování příště

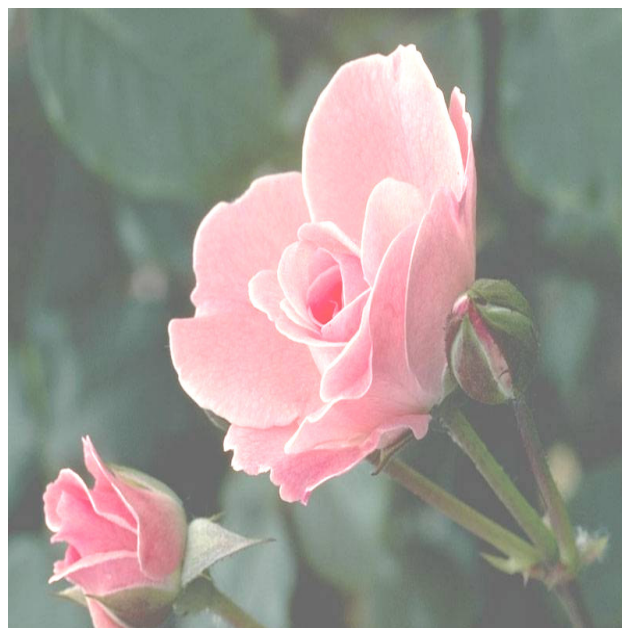
3. Informace ze soudní kanceláře

A. Zvyšování odborné kvalifikace:

Všichni zájemci o další vzdělávání v oblasti kanonického práva jsou zváni na sympozium do Spiše (SK). Podle získaných informací by se **Sympozium kanonického práva ve Spiši** mělo uskutečnit v posledním týdnu měsíce srpna. Žádné bližší informace nebyly zatím pořadateli zveřejněny. Další možností pro rozvoj vědomostí, poznatků a kontaktů v témže oboru je **Sympozium kanonického práva v Perugii** (IT), které se koná od 26. do 29. srpna 2008. Na programu jsou přednášky předních kanonistů na různá témata z oblasti manželského práva s důrazem na právně pastorační aspekty. Cena za sympozium v Perugii je € 226,- (včetně ubytování a stravy). Pokud by měl někdo zájem, obraťte se laskavě na soudního vikáře.

B. Gratulace:

Červen	
R. D. Pavel Kopecký	23.6.1952
Červenec	
R. D. Miroslav Slavíček	5.7.1972
R. D. Vnislav Fruvirt	11.7.1923
S. M. Bogdana Glezner	25.7.1964
Září	
S. Ludvíka Koukalová	3.9.1946
MUDr. Vlasta Binderová	3.9.1956
Mgr. Jan Špilar	3.9.1964
S. M. Dominika Kubíková	4.9.1971
Mgr. Bc. Zuzana Kubíková	4.9.1979
R. D. Jiří Plhoň	13.9.1972
Bc. Romana Kestlerová	26.9.1983

Bůh vám žehnej!